

961016-1

Lidský způsob „pobývání“ není zcela vystižen německým slovem „Dasein“, protože ono „Da“ není ve skutečnosti nikdy zcela a úplně „tu“, nýbrž náleží k němu docela specifickým způsobem také to, co „tu“ není (a to jak to, co tu již není, jako to, co tu ještě není). Způsob, jak se člověk k tomuto „už ne“ a „ještě ne“ vztahuje, se vyvíjí „dějinně“ (resp. už „před-dějinně“) a není redukovatelný ani objasnitelný individuálně, tj. v rámci jednotlivého života, rámci života jednotlivce. Můžeme zajisté vidět jisté tendence, jak se v individuálních případech projevují, ale jenom za předpokladu, že je dovedeme rozlišit. To není tak snadné, protože k tomu je zapotřebí docela určitého hermeneutického přístupu, tj. také určitého interpretačního aparátu, zakotveného v určitém přístupu k samotnému životu. Tak např. mytický způsob života (resp. způsob života archaického člověka) lze charakterizovat jako orientovanost na archetypy, ergo na jakousi „pra-minulost“, která je jediná skutečná (protože je vždy zde nebo alespoň může být vždy znovu aktualizována). Z této před-dějinné životní orientace se však člověk v určité linii emancipuje, osvobozuje tím, že svou hlavní pozornost odvrací od nadčasových stereotypů a od pra-minulosti, činí z ní pouhou minulost, již nechává za sebou, a orientuje se především na to, co přichází, na budoucnost – a to nikoliv na jakoukoli „budoucnost“ v onom neutrálním smyslu, jaký tomu slovu nejčastěji dáváme, nýbrž na „pravou“ budoucnost, tedy na to nové, co tu ještě nikdy nebylo. V jednom pohledu se tato reorientace lidského života, lidského „pobývání“ může interpretovat jako odvaha, jako statečnost, ale v jiném pohledu se může naopak jevit jako akt zoufalství nebo třeba jen nutnosti, jako prostá adaptace na skutečnost nově a lépe poznanou a pochopenou, atd. Tak můžeme číst na významných místech u proroků výzvu, abychom se odvrátili od toho, co bylo a jest, a abychom s důvěrou a nadějí očekávali to nové, jež přichází od Hospodina. Nietzsche naproti tomu situaci interpretuje tak, že prostě nemůžeme zpátky k tomu, co bylo, protože jsme „spálili mosty“ (Nietzsche mluví o lodích), takže nezbyvá než statečnost, ať už se stane cokoliv (v *Lidském, příliš lidském,*, s.). Je třeba správně vidět, že mezi obojí interpretací je jednak rozdíl přístupu, jednak cosi invariantního v tom, co je interpretováno. Nepochybně, to, co je interpretováno, není nic „objektivního“, neboť to je zakotveno sice mimo rámec individuální subjektivity, individuálního naladění, ale nikoliv mimo rámec myšlenkově i prakticky aktivního přístupu k této situaci, která se otvírá nebo uzavírá právě díky tomuto přístupu. Nicméně nejde tu o pouhý kolorit, o pouhou okrajovou výzdobu čehosi „prostě daného“. Existuje něco jako „inkarnace“ také ve způsobu myšlení: přístup k situaci, do situace a v situaci (uvnitř situace) tuto situaci ovlivňuje, a to ne pouze subjektivně: přístup se zvnějšňuje tím, jak situaci proměňuje či spíše „činí otevřenou“ (nebo naopak nečiní)..

(Praha, 961016-1.)